

Beyoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi

MARIL.ÂS

AYLIK KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ SAYI:3 ŞUBAT 2015 RABİULAHİR 1436

İMTİYAZ SAHİBİ

Beyoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi Adına
Okul Müdürü Mahmut Yelek

TETKİK EDEN

Süleyman Ocakcı

YAYIN KURULU

Akif Akyıldız
Abdullah Faruk Çiftler
Muhammed Musa Bakar

YAZAR-ŞAİR

ABDÜLHADÎ - Abdülhadi Uysal
GARİBYOLCU - Furkan Demir
MÜŞAHİD - Alibaz Dursun
VEFA - Zahid Emre Öndin
MUŞTU - Akif Akyıldız
FUÂD - Fuat Sarı
ZİRÜH - Mert Sönmez
AHMED - Ahmet Aktaş
HAYALÎ - Ömer Faruk Narin
HÜŞYÂR - Abdullah Faruk Çiftler
AFRASİYAB - İbrahim Ethem Erdoğan
ZİVEKÂR SELİM - Muhammed Musa Bakar

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Editörden

Mahlas Dergisi üçüncü sayısına, üçüncü ayı, şubat ayına ulaştı. Şubat ayı denince önderlerimiz, rehberlerimiz, şehitlerimiz gelir aklımıza. Şubat: şehitler ayı... Dini, milleti uğruna korkmadan, yılmadan, yıkılmadan çalışan, çabalayan, mücahitlerin ayı. Onlar önden gittiler, şehit oldular.

Bizler, Ashab'ın Suffa'sı; bizler, şahit olduk amellerine ve imanlarına. Şahit olduk, kalemlerimizi aldık elimize; gönülden kaleme yazdık şiirlerimizi, yazılarımızı, anlattık. Onları ve aziz davalarını insanlara, gönüllere, fikirlere... Bir kez de biz yazalım dedik, bir kez de biz anlatalım, biz söyleyelim sözümüzü, imam hatipliler olarak bir kez de bizler analım.

Günümüzdeki İslami hareketler, onlardan ilham alarak yoluna devam etmekte. Analar mücahitlerini yetiştirirken onların hikâyelerini anlatmakta. Komutan askerini talim ederken adlarıyla güven aşılama. Hocalar bu kutlu davanın yolcularını eğitirken onlar hatıraları ve vefatlarıyla gözleri aydınlatmakta...

Bu vesileyle yakın tarihimizde azim, kararlılık ve mücadeleleriyle bizlere ilham kaynağı olan büyüklerimizi rahmetle anıyoruz.

Gayret bizden, tevfik Allah'tan...

Muhammed Musa Bakar

DERS KİTABI'NDA GÖZDEN KAÇAN BİR HATA!

Bu eğitim-öğretim döneminin başında henüz yeni aldığımız 11. sınıf Türk Edebiyatı Ders Kitabı'nı inceliyor, sayfalarına bir göz atıyordum. Kitabın 11. sayfasında yer alan Ahmed Hamdi Tanpınar'ın Tanzimat Fermanı isimli yazısının sağ üst tarafındaki resim dikkatimi çekti. Resimde, üzerinde el yazısıyla Osmanlıca bir şeyler yazılmış bir kâğıt vardı ve altına da resmi açıklayıcı bir yazı yazılmış: *"Tanzimat Fermanı'nın orijinalinden bir bölüm."*

Resim ve altyazısı beni gerçekten çok şaşırttı. Bir devlet vesikası ve hatta Tanzimat Fermanı gibi Türk Tarihi'nin en mühim hadiselerini doğuran, Osmanlı ictimâî hayatında pek çok değişikliklere ve karışıklıklara neden olan bir *"Ferman"*, hiç böyle el yazısıyla, kısa ve özensizce yazılmış olabilir miydi? Orijinali Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde mahfuz olan gerçek Tanzimat Fermanı'nın metrelerce uzun olduğunu biliyoruz.

Hatta üzerinde bir de yelkenli gemi motifi olan bu kâğıt, *ferman* değil kartpostal yazılmış hususi bir mektuptu.

Kitaptaki resim, oldukça küçük olmasına rağmen biraz zor da olsa okunabiliyordu. Ne olduğunu anlamak için okumaya başladım. Zorlandığım yerleri de dil ve anlatım hocamız Süleyman Ocakçı'yla beraber çözdük.

Şimdi *"Tanzimat Fermanı'nın orijinalinden bir bölüm"*(!) olarak takdim edilen bu metnin Latin harfleriyle çevirisini veriyoruz:

1. Metin

Tanzimat Seneleri (1839'dan 1860'a Kadar)

Tanzimat Fermanı

Mahmut II'nin 1839 tarihinde ölümü üzerine, yerine çıkan Abdülmecit Han'ın zamanında ilan edilen Gühane Hattı ile (3 Teşrinisani 1839, Pazar günü) cemiyet hayatında yeni bir devir başlar. Bu ferman, yenileşme hareketinin ikinci zaferiydi. Onunla imparatorluk, asırlarca içinde yaşadığı bir medeniyet dairesinden çıkarak mücadeleye hâlinde bulunduğu başka bir medeniyetin dairesine girdiğini ilan ediyor, onun değerlerini açıkça kabul ediyordu.

Abdurrahman Şeref Bey, eserinde Tanzimat'tan bahsederken ilanın Mahmut II'nin ölümünden bir sene evvel düşünüldüğünü söyler. Takvim-i Vekayi'nin 11 Muharrem 1254 tarihli nüshasında "Tanzimat-ı hayriye" tabirine tesadüf edilir. Her ne kadar bu hükümlerin son senelerinde devlet teşkilatında yapılan yeniliklere bu adın verilmesi bir âdet idi diye de Gühane'de ilan edilen esaslara aynı olmasa bile, yine az çok o mahiyette bazı tedbirlerin alınmasının düşünüldüğü tahmin edilebilir. Hakikatte, idare şekline giren yenilikler, devletin yeni esaslara göre tanzimini zaruri kılacak bir dereceye gelmişti.

Mahmut II'nin son senelerinde gittikçe vahimleşen Maar meselesi yüzünden müzaheretine muhtaç olduğumuz Avrupa siyaseti ve efkân umumiyesi de bir taraftan Hıristiyan tebaanın hukuki müsavatı, diğer taraftan yeni esaslara göre tanzim edilmiş, iyi işleyen bir adliye bir azıya vasıtasıyla gittikçe memleketle artmakta olan iktisadi alaka için emniyetini temin edilebilir için böyle bir esaslı değişikliği istiyordu. Nihayet, imparatorluğun devamını Avrupa muvazenesi için zaruri gören yabancı devletler öleden ben bunun ancak böyle bir değişime ile kabil olacağını kâni kiler ve bunu açıkça söylüyorlardı. Başta Mustafa Reşit Paşa olmak üzere yeni nesil devlet ricalı de bu fikride idi.

İstanbul'da Hayatın Değişmesi

Devletin Garp'a bu şekilde kendini açtığı ile İstanbul'da hayat birdenbire değişir. Başta, daha Mahmut II devrinde Avrupa'ya başlangıçta saray, genç hükümdar ve nihayet hareketin asıl mürevisi olan Mustafa Reşit Paşa olmak üzere Tanzimat ricalinin muhillerinde başlayan yenilikler yavaş yavaş halkın arasına sokulur. Yazın Tarabya'da, Büyükdere'de görülen ecebî kıyafet ve âdellerini Müslüman halk, artık sık sık göldü gelmeye başlar. Beyoğlu'nda kışın daha yakından görür. Garp hayatının unsurları taklif ve moda sayesinde gündelik hayatımıza girer. Beyoğlu'nda umuma açılmış Avrupa'daki müesseseler, tanzimat, manifatura ticcârları, tuvalet eşyası ve mobilya satan dükkanlar, bîhassa Kırım Harb'inden sonra Müslüman halkın daha sık uğradığı yerler olur. Devlin gazetelerinde görülen ânılar her gün Avrupa'dan yeni bir modanın girdiğini gösterir. Bugün Büyükdere'de kotra yarış yapıyor, ertesi günü İngiliz usulü mobilya satılıyor, daha başka bir seferinde, ecebî bir kadının piyano denen ve bizim kanununa benzeyen bir çalgısı" istenirse "haremlerde" öğreteceği ilan ediliyordu. Türk ricâlinin de bulunduğu sefaret balolarının, süvarelerin havadisleri ağzından ağza naklediliyordu.

Dolmabahçe Sarayı'nın yapılması ve hükümdarın orada ikamet üzerine Müslüman İstanbul, Beşiktaş'tan yukarıya doğru mîstakîl bir sent gibi büyümüştü. Bugünkü Unkapanı Köprüsü'nün yerinde bir köprü, İstanbul'a karşı tarafı birleştiriyordu. Bu suretle Müslüman hayatı iki koldan Avrupa taklidi bir küçük şehre benzeyen Beyoğlu'na yaklaşıyordu. Bu zamanda İstanbul ve Beyoğlu'nun hayatındaki değişiklikleri, birbiri arkasından gelen seyyahlardan takip etmek Mahmut II'nin son senelerinden Kırım Harbi'ne kadar olan zaman içinde şehrin marzâasının seneden seneye nasıl değiştiğini gösterir.

Ahmet Hamdi TANPINAR
19. Asr Türk Edebiyatı Tarihi

11

"4 Kanun-i Evvel 323, İzmir

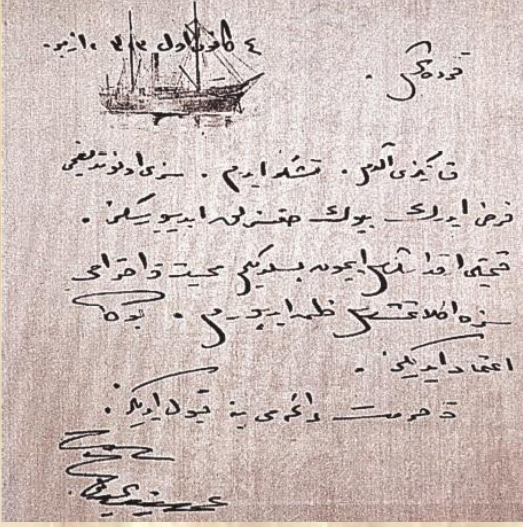
Kardeşim,

Kartınızı aldım. Teşekkür ederim. Sizi unuttuğumu farz ederek büyük haksızlık ediyorsunuz. Kıymetli arkadaşım için beslediğim muhabbet ve ihtiramı size anlatmıştım zannediyorum. Buna itimad ediniz. Ve hürmet-i dâimemi yine kabul ediniz.

[İmza]"

İşte Tanzimat Fermanı dediğimiz ferman bu 4-5 satırlık metin oluyor!

İlk başta imzayı okuyamamıştık, alelaide bir şahsa ait bir mektup zannetmiştik. Birkaç ay sonra Sahafılar Çarşısı'na uğrayıp Hayat Tarih Mecmuası'nın 1968 senesi cildini aldım. Okula dönüp aldığım mecmuayı incelerken ismi mezkûr mecmuanın 1968 senesi 2. sayısında yukarıda bahsettiğimiz mektubun bu sefer daha büyük ve okunaklı resmini gördüm ve çok heyecanlandım. Mektup metninin ders kitabındaki resminden imzayı okuyamamıştık. Mecmuada ise bu mektubun meşhur hikâyeci ve muharririmiz Ömer Seyfeddin'in bir edebiyat meraklısına yazdığı mektup olduğu anlatılıyor. Demek ki öyle alelaide bir mektup değil, edebiyatımızın meşhur bir simasına aitmiş.

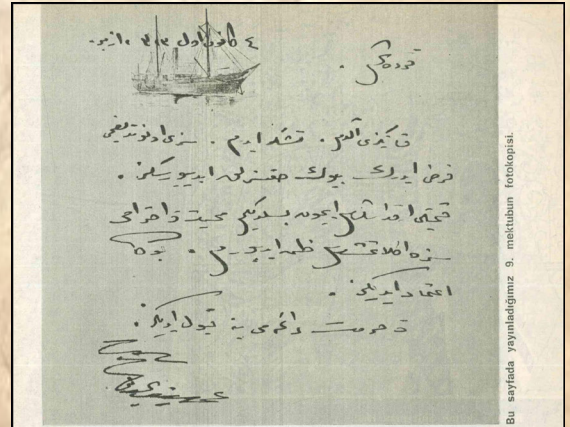
Ders Kitabını hazırlayanların bu mektubu nereden buldukları ve ne diye oraya koyduklarını bilemiyoruz. Bu da yetmezmiş gibi bir de altına "Tanzimat Fermanı'nın orjinalinden bir bölüm" yazmışlar. Kitabı hazırlayanların bu hareketlerinin sehven mi cehlen mi olduğuna dair yorum yapmak zor olmakla beraber kitabın ileriki ve önceki sayfalarında Ömer Seyfeddin ile alakalı hiçbir şey bulunmadığı için şahsen bir dizgi hatası da olmadığı kanaatindeyim. Bu işe ancak verilen vazî-

feyi önemsemeyen yapan insanlar sebep olmuştur herhalde. Bu ders kitabını kullanacak öğrenciler için de "Nasıl olsa kim anlayacak, fark edecek?" gibi işini iyi yapmaktan doğan bir düşünceye kapılmış olabilirler. Neticede kitabın son tashihleri yapılırken de bu nokta görülmeden kitap bu şekilde basılıp okullara dağıtılmış ve ortaya böyle komik bir hata çıkmıştır.

Yapılan işler önemsenip ciddiye alınmadıkça böyle yanlışlar hep olacaktır.

Buradan almamız gereken ders "yaptığımız her işi ciddiye almak ve en iyi şekilde yapmak" olmalıdır.

OSMANCIKİ

Bu sayfada ysymladığımız 9. mektubun fotokopisi.

Sekizinci Mektup

25 Ağustos 323 (8 Eylül 1907)
İzmir

Kardeşim,
İzmir'e ne vakit geleceksiniz? Ben burada müthiş bir tembel oldum. Elime kalem aldığım yok. Kitap okuyamıyorum. Gaib olan sıhhatimin rü'yayı kışbıyla dâkiyke-güzâr-ı ıztırâb oluyorum (1). Ne vakit sevdiğim sükûnete, sevdiğim tehâyüye (2), sevdiğim inzivâyâ avdet edeceğim... Burada asabiyetim tezâyüd (3) ediyor. Hiç sevmediğim ve bilmediğim yelis beni istilâ ediyor.

Hâsılı kardeşim bana acı ve seni sık sık tâöz edemediğim için müzür gör. O kadar acınacak bir haldeyim, o kadar bigare bir illet-i fikriyye ile muhtarîbim ki târif edemem. Beni teselli için uzun, pek uzun mektuplar yazmalısınız, bir gün ben de sizi teselli eder, sizi memnun ederim. Bâki hürmetler, hürmetler, hürmetler kardeşim.

Ömer Seyfeddin

Dokuzuncu Mektup

4 Kânun-ı evvel 323 (17 Aralık 1907)
İzmir

Kardeşim
Kartınızı aldım. Teşekkür ederim. Sizi unuttuğumu farz ederek büyük haksızlık ediyorsunuz. Kıymetli arkadaşlarım için beslediğim muhabbet ve ihtirâm size anlatmıştım zannediyordum. Buna itimad ediniz.

Ve hürmet-i dâimemi yine kabul ediniz.

Ömer Seyfeddin

(1) Kaybolan sıhhatimi hasanmanın rü'yası içinde zâirâplı dakikalar geçiriyorum. (2) sâsâlık, (3) artıyor.

Geçen sayımızda 1. mektubun 28. notunda «tesadüfî hâki = tesadüfî hikâyeye edens kolimeleri, yanlışlıkla «tesadüfî hâki = topuğa ait tesadüfî» şeklinde çıkmıştır.

11

Mektubun, Ömer Seyfeddin'in bir edebiyat meraklısına gönderdiği bir mektup olduğu dair Şevket Rado'nun Hayat Tarih Mecmuası'ndaki yazısı. Hayat Tarih Mecmuası, sayı:2, 1968, sayfa:11

EDEB YA HU!

Sordum, soruşturdum bir kâmil zat buldum. Yerine yurduna varıp el pençe divan durdum. Müsaade etti huzuruna oturdum. Nur vechine bakarken ruhuma huzur doldurdum. Kemale ermiş zata garipçe bağlı oldum.

“Ahval.” dedi zat, “Nasıldır?”. Bu suale cevap elbet ona hâsıldır. Lakin gayesi vereceğim cevaptır. Kısa bir tefekkürden sonra dedim ki “Ahvale çöldeki kutup ayısı demek revadır.”

Uyluk kemiklerimden tuttu sıkıca aniden. Tüm vücudum bir titremeye durdu. “Peki.” dedi. “Ey oğul! Kutup ayısı hiç yumurtlar mı? Hadi yumurtladı, kuluçkaya yatar mı? Diyelim ki yattı, yavrucuğunu bırakır da kaçır mı?”

Hâlim huzur içindeydi ki kendimce, sualerin kinayesi beni benden alıyordu süratle. İdrak ile iştigal gerekti önce. Destur alıp çıktım huzurdan düşünceler içinde. Güya hoş bir kelâm edeyim demiştim sadece.

Kutup ayısıymış, sen kimsin be! Muhatabı gördüğün seviyeyi bir irdele! Bir de şöyle bir bak nankör nefesine! Kutup ayısıymış, hem de çölde bir tane! Düştün bir kuyuya nefsinin esaretinde. Kuyudan çıkmaya kervan da gönderilmez herhalde! Kervanı keşfe çıkacaksın kendi nezdinde.

“Ahval yeni olaylara sebebiyet verdi. Her bir olay ardı arkasına zincirlendi. Zincir halkaları birbirine geçtikçe genişledi. Genişleyen halâkat hududa sığmaz oldu. Daha büyüğüne hep arzu duydu. Daireyi terk eden her halkaya ayrılık hasıl oldu.”

Bir araya getirmek iki hafta sürdü bu sözleri. Huzura koştum, anlatmaya kalbimdeki izleri. Kabul gördüm lakin sıralandı kelimeler: “Zaman oturma zamanı değil oğul.” Tek kelime etmeden ben, halâkat hakkında şöyle sürdürdü cümleleri: “Var git şehre. Zincir halkalarını nazar eyle!”

Söz dinleyip indim vilayete. Reis-i cumhur indirilmiş tahtından. Bre densizler, bu ne cesaret? Nasıl bir delilik? Bir sual edeyim dedim etrafımdakilere. Nalbant başladı ahvale aydınlık getirmeye:

“Dini maddiyata döktü halk. Evvela şekilcilige döndü çark. Nazıkçe çıkarıcılığa dayandı her şart. Ganimeti gören okçular gibi herkes terk eyledi tepesini. Eli altını gören tanımaz oldu kimdir velî kimdir deli. Ne hürmetti kalan ne de haysiyet. Bütün bunlar bir araya gelince karın kara katılıp çığ oluşturmasına benzedi. Her bir rüşvet, faiz, usulsüzlük, vusulsüzlük... Önü kesilemiyordu ki koca bir kayaya rast geldi. Ya kaya yarılacaktı yahut çığ parçalanacaktı. Sonunda olan oldu. Ne çığ kaldı ortada ne de kaya. Hani derler ya imame

koptu mu tespih dağılır. Senin anlayacağın bu uygunsuz haller bir çığ gibi büyüdü. Bir amaca istinaden birleşti. Sebebi dünya malı oldu. Eli para gören makamzadeler reis-i cumhuru defetti. Lakin her biri kendi adamı önde olsun derken birbirine düştü de ayrıldılar fırka fırka. Şimdi devlet koca bir boşlukta.”

Vakıf oldum ahvale kâmil zatın izinde. Biraz olsun gevşetinçe kördüğüm-leri, sonuç kaçınılmaz artık: **ya daha ileri ya daha geri...**

MUŞTU

YAŞAYANLARIN EDEBİYATI

Mahlas dergisinin üçüncü sayısı için benden şu anda kaleme -klavyeye demeliyim belki de, trim trak, makineleşiyor- aldığım yazı istendiğinde konunun “şehitlik, şehadet” olması istenmişti. Bir hayli tefekkür etmeme rağmen kafamda bir türlü talep edilen biçimde bir plan oluşturamadım. Hem söz konusu mefhumun büyüklüğü hem de mevcut yazar-çizer tayfanın konuyu farkında olmadan ya da kasten “paçozaştırması”, beni durdurdu.

Bu noktada paçozağın ne olduğunun açıklanması gerekiyor sanırım. Batılıların “filistinizm”, Rusların “puşlost” dediği bir kavramdır paçozağ. Filistinizm denmesinin malum dostlarımızla da bir ilgisi yoktur, kökeni 1700’lerin sonuna, Schopenhauer’e kadar uzanır kelimenin. Her neyse efendim genel bir tanım vermek gerekirse; kendi çıkarları için her yolu mübah sayan, küstah, peş para etmez, sokak kurnazı, zevzek, müptezel, basmakalıp, palavracı, rüküş, hoyrat, içtensiz, nekes, terbiyesiz, aşağılık, ahlaksız, kalleş demektir paçozağ. Dostoyevski bunu topluma musallat olan bir “iblis” olarak ifade eder ki öyledir de. Nicedir Ali Saydam’ın deyişiyle “tekâmülü nâtamam ruhlar”ın eline düşen ülkemizin en büyük meselesidir bu. Tarihten bir örnek vermek gerekirse şöyle bir anekdotu aktarabilirim değerli okurlara. Sakallı Celal derler, Celal Yalnız, Galatasaray Lisesi mezunudur. 20’li yılların ortalarında sınıf arkadaşı Hamdullah Suphi

ile beraber Atatürk’ün Ankara’sına koşarlar. Celal, Cumhuriyet’in gözbebeği lisenin başına geçer, diğeri maarif vekili olur, var güçleriyle çalışmaya koyulurlar. Hikâye odur ki, günlerden bir gün, Hamdullah Suphi, Sakallı Celal’i arar, devlete memur gerektiğini, bir çare bulup son sınıfları ivedilikle mezun etmesini ister. Celal aldırmaz. Hamdullah Suphi, bir daha, bir daha, arar. Sonunda Sakallı, telefonu açar. “Bana bak, Hamdullah!” der, “Meşrutiyeti getirdik, olmadı. Cumhuriyet’i kurduk, olmadı. Bir de Ciddiyet’i denesek, ne dersin?”

Bu anekdot paçozağ denilen illetin geçmişine iyi bir göndermedir. Sonuç; birbirlerinin beylik ahkâmını tekrarlayan, gelirse keyiflere kul köle ama mutmain, ama kendileriyle fevkalade barışık yurdum insanları. Isıtılıp ısıtılıp sofraya sürülen mesnetsiz siyasi tesbitler, perdah yüzü görmemiş düşünceler, basmakalıp toplumsal reçeteler, beylik terkipler, incir çekirdeğini doldurmayan gündemler, hayati olanı bile içeriksizleştiren söylemler, pireyi deve habbeyi kubbe yapan sığılık. İşte meselenin bu noktaya getirildiğini düşündüğümünden; gazete köşelerinden, dergi sayfalarından şehitlerimize mersiyeler düzmeyi reddediyorum. Şehit edebiyatı yapıp yazı bitince hayatına rahatça devam edebilme samimiyetsizliğini göstermek istemiyorum. Ölümü evirip çevirip, ölümün gerçekle rabitasını zedeleyen bir yazar olmayı asla istemiyorum.

Tekrarlıyorum, “ölümün gerçekte olan rabitası”... Ne demek ki bu? Ölüm, yaşam gibi insan hayatındaki muhtelif kavramların gerçekte rabitası nasıl olur? Bunu da bir örnekle açıklamak mümkün. Arafat'ta vakfeye durmayı başaran, bu hali nasibine yazdırmanın üstesinden gelen, üstesinden gelebilmek için niyazını belli bir izin ve lütuf sayesinde merciine ulaştırabilen insan; aynı mekânın kıyıcığında birbirinin canına kastetme “hünerini” de gösterebiliyor. Bir yandan şeytana uyup giderken, bir yandan da uyduğu şeytana taşlayabiliyor.

Aynı anda olan olaylara bakın. Hakikatle olan rabitanın kaybolması, algı yitimi, iletişimsizlik, paçozaşma... Ders kitabı örneğidir bu, tüm saydıklarına. Dilemmaların insanlarıdır bunlar. Olgun bir insanın özelliklerinden ziyade bir ergenin çalkantılı düşlerini yaşarlar. Ergendirler zaten, dört bir yanımız hasmından kurtulmak iştiyakı içinde bütünü ıskalayan ergenler-

le sarılı. Her yaştan ergenler. Dalgalanan hormonlarının esiri, esip çoşan ortaokul öğrencileri, söze “kesinlikle!” diye başlar, tavizsiz hüküm bildirirler. Bir şey ya iğrençtir ya şahanedir. Ya toptan iyidir ya da toptan kötüdür. Hükümleri siyah-beyaz ve toptancıdır. Dillerinin endazeleri yoktur, zaten dilleri yoktur. Empati geliştirmiş değillerdir, kendilerini hasım ilan ettiklerinin yerine koyamazlar. Demokrasinin demopediye meylettığı noktadır bu.

Hal böyleyken, paçozaşlık diz boyyukken, şehit edebiyatı nasıl yapabilir bir insan? Kolaya kaçmak değil midir bu? Sefalet içinde olan yaşayanların edebiyatı yerine şehadet mertebesindekilerin edebiyatını yapmak... Şehit olmuşla şehit edilen arasındaki farkın yok olmaya başladığı, gözlere perde çekildiği an... Bir paçozaşlık daha işte.

AFRASİYAB

İSLAM'IN SÖKÜLEN İLK KULBU: HUŞU

Allah'ın kitabı Kur'anı Kerim'de 114 sure vardır. Bazı ihtilaflar olmakla beraber bunlardan 88 tanesi Mekki, 26 tanesi Medenidir. Mü'minun Suresi de Mekki surelerdendir ve 118 ayettir.

Özellikle ilk ayetlerinde kurtuluş eren mü'minlerin ibadetlerinden, ahlaki yaşayışlardan ve nail olacakları uhrevi nimetlerden bahsedildiği için sure "El Mü'minün" adını almıştır. Rasulullah bu surenin ilk on ayetini methetmiştir. Hz. Ömer (r.a) buyuruyor ki: "Resulullah'a(-sav) vahiy geldiğinde yüzünün yakınında arı vızıltısı gibi bir ses işitirdik. Bir seferinde ona vahiy nazil oldu ve bir miktar geçtikten sonra vahyin gelişi bitti. Kibleye yönelip dua ettikten sonra:

-Bana on ayeti kerime nazil oldu ki bunları dosdoğru yerine getiren kişi cennete girer, buyurdu ve mü'minun suresinin ilk on ayetini okudu."

Allah-u Teâla bu sureye başlarken "Müminler felaha erdi." buyurur. Felah kelimesi ile Allah'ın rızasını ve cenneti elde etmek ve korkulanlardan da kurtulmak kastedilmiştir. Nitekim İbni Kesir "Bu gibi kimseler kurtuldular ve felahı elde ettiler. Bunlar ise aşağıda bahsi geçecek nitelikteki mü'minlerdir." der.

Bu ayetten sonra Allah-u Teâla, felah eren müminlerin sıfatlarından bahsederken ilk olarak "(Öyle müminler) ki on-

lar namazlarında huşu içerisindedir."

Kıyamet günü hesaba çekilecek ilk amel...

İslam'ın imandan sonraki en önemli şartı...

Resulullah'ın gözümün nuru dediği namaz...

Namazda ulaşılması gereken, kurtuluşumuz için mucip olan namaz ise huşu içinde kılınan namazdır.

Peki, huşu nedir?

Bir mevkuf hadiste Ebu Derda(r.a): "Makamın azametini (ihsan mertebesini) idrak etmek, ağızdan çıkan kelamı ihlasla söylemek, tam yakın ve bütün dikkatini toplamak demektir." olarak tarif eder huşu kavramını.

Huşu... Günümüzde yalnız kalmış, Asrısaadetten bu yana yitirilmiş ve daha da fenası arayanı bile çok az kalmış adeta öksüz kavram huşu.

Mü'minlerin namazda huşu içinde nitelendirilmelerinin daha sonra bahsi geçecek sıfatlardan önce gelmesinin sebebi ise huşunun ehemmiyetine apaçık işaretidir. Nitekim rivayet edildiğine göre "İnsanlar arasında kaldırılacak ilk şey huşudur." Yine bir İslam âlimi der ki: "Aradan fazla zaman geçmeksizin mescide gireceksin de orada huşu içinde namaz kılan hiç kimseyi göremeyeceksin."

Yine İmam Ahmet'in sahih olduğunu belirttiği, Huzeyfe'den(r.a) "Dininizden ilk kaybedeceğiniz şey huşudur. Dininizden son kaybedeceğiniz şeyse namazdır. İslam'ın kulpları birer birer sökülecektir." şeklindeki haberler varit olmuştur.

Peki, huşuyu nasıl elde edeceğiz?

Hatem Esam'a nasıl namaz kıldığını sorarlar: "Namaz vakti yaklaştığı zaman, noksansız bir abdest alırım, namaz kılacak olduğum yere gelir azalarımın sükûnet bulması için otururum. Sonra namaza kalkarım. Kâbe'yi kaşlarımın arasına alırım, sıratı ayaklarımın altına, sağıma cenneti, soluma cehennemi, Azrail'i arkama alırım, kıldığım namazın son namaz olduğunu sayarım, havf ve reca (korku ve ümit) içerisinde tekbir alırım." buyurur.

Huşulu namazın şartlarından olan noksansız, tastamam abdestin yeri göz ardı edilemeyecek kadar mühimdir. Abdest almak kendimizi sadece maddi olarak temizlemek değildir, bilakis: "Mü'minin namaz için aldığı abdestte uzuvlarından akan son damlaya kadar (küçük) günahları dökülür gider." buyurur Hz. Peygamber(sav). Biz abdestin manevi boyutunu kavrayamadığımız sürece huşu da yitirilmişliğini, kaybolmuşluğunu sürdürecektir. Abdestin önemini bildiren diğer bir rivayeti ise Hz. Ali'ye(r.a) atfederler "Abdest alırken yüzü sapsarı

kesilirdi. Bu hal nedir diye sorulduğunda: 'Kimin huzurunda duracağımı biliyor musunuz?' diye yanıt verirdi."

Peki, huşu ile namaz kılamayanların hali nedir? Huşulu olduğumuzu nasıl anlarız?

İlk yanıt kutsal kitabımızdan geliyor: "Şüphesiz namaz kötülüklerden ve hayâsızlıktan alıkoyar." (Ankebut 45)

Hakkı verilerek kılınan namazın ruhu ulvileştireceği ve mutlaka seyyiattan alıkoyacağı bu ayette ve birçok hadiste ısrarla belirtilir. Nitekim Hz. Peygamber(sav) "Kıldığı namaz kişiyi günahlardan ve kötü hareketlerden men etmezse o namaz, onu ancak Allah'tan uzaklaşmasını fazlalaştırır." buyurur. Diğer bir hadiste ise "Nice namaz kılmak için ayakta duranlar vardır ki ayakta durması ona yorgunluktan başka bir şey vermez." buyuruyor. İyiliğe sevk etmeyen, kötülükten alıkoymayan bir namaz İslam büyükleri tarafından sırtta taşınan bir vebal olarak belirtilmiştir.

Huşu ile kılınan namazın mükâfatlarına yönelelim.

Namaz öyle kuvvetli bir silahtır ki kızlarını diri diri toprağa gömen, güçlünün zayıfı ezdiği ve sömürdüğü, haksızlıkların haddi aştığı cahiliye toplumunu; Saadet

Asrı'nda yaşayan Ümmet-i Muhammed'in en hayırlıları yaptı. Huşu sayesinde Hz. Ömer'ler Halid b. Velid'ler Rab'lerinin huzurunda terbiye edildiler.

Resulullah(sav) tarafından verilen bir müjdede "Cennette geniş denilen bir nehir vardır. İçinde öyle huriler vardır ki Allah onları zaferandan yaratmıştır. Onlar inci ve yakutla oynarlar ve yetmiş bin dille Allah'ı tespih ederler. Sesleri Hz. Davut(as)'un sesinden daha güzeldir. Şöyle derler:

-Biz namazlarını huşu ve huzur içinde kılanlar içiniz.

Allah da şöyle buyurur:

- Namazı huşu ile kılanı kendi cennetimde iskân ederim, onu beni ziyaret edenlerden kılarım."

Ne büyük müjde: Allah-u Teâla' nın cemâlini müşahede etmek... Biz bu nimetlere ancak huşu ile ihlas ile vasıl olabiliriz. Bu düşünceler içinde tefekkür etmeyi Allah hepimize nasip eylesin. Allah bizi huşu ile namaz kılanlardan eylesin. Unutmayın ki "İman varsa imkân da vardır." Hamt âlemlerin rabbi olan Allah'adır.

Kaynaklar:

İmam Gazali Kalplerin Keşfi
Fahrettin Râzi Mefatihü'l Gayb
Said Havva El- Esas Fit Tefsir
Diyamet Tefsiri

GARİBYOLCU

"(Öyle müminler) ki onlar
namazlarında huşu içerisindedir."

(Mü'minun Suresi, 2)

HEP O HAYAL -II

Seyfi Baba'nın oğlunun bu sözleri üzerine zihnimde çok büyük bir dalgalanma olmuştu. Doğru ya bu adam hayatıma nasıl girmişti. Birden ilk tanıştığımız günleri hatırladım. Sizlere de anlatayım.

Lisede okuduğum yıllarda bir kış günüydü, her taraf karlar içindeydi ve okullara kardan dolayı ara verilmişti. Üniversite imtihanları çok yaklaşmıştı. Bundan dolayı her fırsatı değerlendiren ben bu tatilde de sınıf arkadaşım Hasan ile edebiyata çalışacaktık. Kendisi beni evine davet etmişti. Odamdaki tütsüyü söndürüp Hasan'ın evine doğru yola çıktım. Hasan demişken, kendisi benim ailemin dünya görüşüyle hiç uyuşmayan, muhafazakâr bir ailenin çocuğu olup cidden çok ama çok temiz bir çocuktu. Ailem beni onunla yakın olmamam konusunda kaç kez uyarmıştı. Ben onunla fikri bir münasebette bulunmadığımı beyan ederek onları ikna ettiğimde, razı olmuşlardı. Fakat bir itirafta bulunmak gerekirse onların evinde kendimi daha rahat hissediyordum. Onlar aile içerisinde her ferdin fikrine değer veriyorlardı. Onları büyüklük, küçüklük değil fikrin insani

oluşu ilgilendiriyordu. Her neyse Hasan'ın evine gittiğimde her zamanki gibi ailesi beni çok sıcakkanlı bir şekilde karşıladı. Sofraya buyur ettiler. Sonra Hasan ile edebiyata çalıştık. Aslında Hasan'a sormak istediğim ama sormaya çekindiğim bir sürü soru vardı. En son, sormaya karar verdim.

"Hasan sen Kur'an okumayı biliyor musun?"

"Evet, biliyorum da niye sordunki?"

"Eğer, Kur'an okumayı biliyorsan Arapça okumayı biliyorsundur. Peki, okuduğunu anlayabiliyor musun?"

"Hayır, sadece okuyabiliyorum."

Bunu dedikten sonra sustu. Çok üzülüğünü o an anlamıştım. Hasan o günden sonra daha bir ciddileşmeye başladı ama ben bunun nedenini hiç anlayamamıştım. Ailem sormamı istemişti bu soruları. Açıktan olmasa da annem ve babam karşı bir cephe aldıkları Allah inancından soğutmaya çalışıyorlardı beni.

Günler böyle geçip giderken bir akşam annem ve babamın kavgasına şahit oldum. Gerçi her zaman şahit oluyordum ama bu farklıydı galiba. Babam anneme

bağırıyordu ve ben sebebini anlamıştım. Babam annemi iş yemeğine götürecekmiş. Bundan dolayı güzel kıyafetler hatta dekolte giymesini istemiş. Yıllardır buhranlar yaşadığım bu aile cemiyetinde son darbe bu olmuştu kalbime vurulan. Babama sen nasıl böyle bir şey söylersin tarzında şeyler söylerken babam bana vurdu. O an benim için o evde yaşama isteğimin son anıydı. Kendimi dışarı attım. Akşam vakti biraz dışarıda yürüdükten sonra Hasan'ın evinde kalacaktım. Biraz kafa toparlamak için en mantıklı şeyin sahilde oturmak olacağını düşündüm. Sonra sahile doğru yürümeye başladım. Sahile vardığımda kafamı biraz toparlamak için oturdum. Hasan'ın evine doğru yürüdüm fakat evde kimseler yoktu. Hatta evin önündeki saksılar bile yoktu. Çok ama çok şaşırdım, ne olabilirdi ki. Sanki ev bir günde boşalmıştı. Uzun bir süre ne olduğunu anlamaya çalıştıktan sonra beklemekte bir fayda olmayacağını anladım ve bu konuyla sonra ilgilenenecektim. Ne çare sahilde uyuyacaktım. Babam olan o adamın evinde uyumaktansa, sokakta yattım daha iyi. Sahile vardığımda bir banka oturdum. Ve bugün neler yaşadım diye düşünmeye başladım. Sonra birden bire bir

el omzuma dokundu. Korkudan dilim tutulmak üzereydi. Arkamı dönüp baktığımda babacan bir adamla ile karşılaşmam beni rahatlattı. Saçlarının çoğu beyazdı. Birden dedi ki: "Evlat iyi misin?" diye sordu. Ben şaşkınlıktan donmuştum, şimdi ne oluyordu da bu adam bana evlat iyi misin diye soruyordu. Sonra cevap verdim. "Evet iyiyim ancak siz kimsiniz?" "Evlat ben şu ilerdeki yalının kenarındaki kulübede yaşarım. Şimdi namazdan dönüyordum ve seni gördüm. Kalacak yerin yok mu?"

"Evim var ancak..."

"Gel evlat gel, bu gecelik bende kal."

Olur mu demeye kalmadan o lafı hoş, kendisi hoş dedem beni kulübesine misafir etti. Sonra yanıma geldi.

"Bir isteğin olursa söyle evlat. Şu sedirde uyursun. Ben sabah erkenden çıkar işe giderim. Sen rahat rahat uyu."

"Merak ettim de adınız ne?"

"Seyfi. Bana Seyfi Baba derler."

HÛŞYAR

“

Çevrenizdekileri sevin, Mutlakla.
Asla sevemeyecekmiş gibi sevin bir daha.
Öyle bir sevin ki sevginizle, sevdikçe sevginiz
artsın sevgilerinize. Öyle bir sevgi besleyin ki
sevdiceğinize, sevginize sevgiyle karşılık versin.
Ve öyle bir sevsin ki sevdiceğiniz sizi, bir başkası
sevemeyecek gibi...

”

MUŞTU

Anam...
Ađlıyormuřsun...
Oğlum şehit diyormuřsun...
Babamın gözleri ıslak...
En deđerlisini kaybetmiř gibi...
Bacım kâğıt dolduruyormuş otağında...
Anam... Syleyesin sen onlara,
Oğlum iyidir diyesin...
Hakkını helal edesin...
Seni arıyor her yerde gözlerim...
Hani bana verdiđin o mendil var ya...
O işte tam bu sağ yanımda...
Almayın onu buradan ldđmde dedim...
Yaz annene bir mektup, sanki topraktasın
Dkld dilinden bir ayet sonra:
'şehitler lmez' anam ađlama!

Şehit olmuşum anam ben!
Müjdeli bir haber sana benden...
Ölmedim ana ben, şehidim!

Silesin gözünün yaşını, oğlum şehit diyesin...

VEFA

Ađlanacak halimize ađlayalım.
Notalar birbirine karışmadan
Makamlar uzaklaşsın iki ayrı kıtaya
Ancak ezgiler fısıldanırsa yaklaşsın
Asya Avrupa'ya.
Ezgilerle kavuşsun Sultanahmed
Sevdalısı Üsküdar'a.
Tan vakti bir sabâ üflesin dudaklar
Biz çay yapraklarıyla süsleyelim
Kum saatlerini aşan sohbetimizi
Karşı kıtada essin rüzgâr
Ben şuracıkta üşüyüp sana sarılayım.
ÂhMihrimah. Sesin her sahilden duyulur.
Aramızdan mavi vapurlar geçerci.
Sen ki bana Üsküdar'ı sevdirecektin,
Üsküdar kendini çoktan sevdirdi.

ZİRÜH

DİYALEKTİK ÜZERİNE

Diyalektik; karşıtlıkların ahenginden yararlanılarak yapılan bir sanattır. Aynı zamanda karşıtlıkları oluşturmak ve bu karşıtlıklardan bir sentez oluşturma adına, düşünme eylemi içerisinde bulunmayı zorunlu kılar. Bu yönüyle diyalektik bir düşünsel yöntemdir. Bu iki karşıt anlayış ile diyalektiğin düşünce sanatı olduğunu söylemek yanlış olmaz. İşte bu düşünce sanatının temeli evrenin oluşu ve evrende var olan maddenin hareket ve değişiminde yatar. Evren diyalektik ile kavranmaya çalışıldığında sayısız zıtlığın mevcudiyeti ile oluşmuş, sürekli değişim içerisinde olan bir sanat eseridir.

Metafiziksiz bir diyalektik İslam felsefesinin içinde bulunamaz. Materyalist diyalektik, İslam'ın ön kabullerine ve özüne kesinlikle uymaz. Her vaka ve varlığa İslam düşünce sistemi ile baktığımızdan, biz Müslümanlar, diyalektiğin içine metafiziği koymak durumundayız. Yoksa sonu gelmez ve sentezlenemez bir karmaşa içerisinde kayboluruz.

Diyalektik İçinde Kavramsal Matematik

Diyalektik içinde öyle bir kavramsal zıtlık vardır ki tüm insanlar için ayrı bir önem arz eder. Bu zıtlık ilk insanın yaşamıyla ortaya çıkmıştır. Var olma durumu... Yaratan'ın bize bahsettiği en büyük lütuf... Tüm fiillerin aslı ve kaynağı... Yaşam.

Sonrasında yaşam, zaman ile yoğrularak kendi antitezini bulmuştur. Yaşamın, dünya hayatının, fiillerin sona ermesi, kimilerine göre yok olma durumu olan 'ölüm'... İşte bu iki kavram, iki zıtlık zamanın başından beri karşılıklı durmakta ve katiyen bir sentez oluşturmamaktadır. İslam, bu devasa karmaşaya mutlak bir çözüm, sentez sunmuştur. İslam'da mahşer ve hesaptan sonra insanoğlu sonsuzluğa adım atar. Yaşamın ve ölümün sentezi sonsuzluktur. Bu çözüm diyalektiğin zirve noktasıdır. Çünkü sonsuzluk zamanın ve mekânın ötesinde olduğundan antitezi mevcut değildir. Bu yüzden asla sentezlenemez. Bu durum, diyalektiğin aşılmışlığını, insanın ürettiği düşünce sanatının eserlerinden daha büyük bir eser olduğu gerçekliğini ve bu eserin sanatçısının insanüstülüğünü kanıtlar ve bizler için açık bir delil niteliğindedir. Vesselam...

ZÎRUH

ANTİK YUNAN, HRİSTİYAN BATI VE İSLAM: MODERN BATI DÜŞÜNÇESİNİN KÖKENLERİ

Özet: Homeros ve Hoseidos' un destanlarını başlangıç noktası olarak aldığımız zaman yaklaşık olarak 2800 yıllık bir tarihe sahip olan batı düşüncesi, tarihi seyri içerisinde sosyal, siyasal, dini, ekonomik vs. etkenlere bağlı olarak gerçekleşimini günümüze kadar sürdürmüştür. Bu makalede yapılmak istenenler arasında, 20-21. Yüzyıllarda ortaya çıkan farklı yaklaşımlarla ele alınan yeni dünya görüşünün/modern paradigmanın temellerini ve günümüz için ne anlam ifade ettiğini belirtmek yer alacaktır. Bu bağlamda aydınlanma, hümanizm, akıl, lineer tarih algısı, Hristiyanlık, modernizm, İslam, İbn Rüşd gibi çeşitli kavramlara değinilecektir.

Makale boyunca “modern” kavramı, aynı döneme ait olanı ifade eder. Mevcut ve yakın zamana özgü olanı nitelendirir, mevcut zamanın tarz ya da üslupları manasına gelir.¹ Tarihsel süreç olarak ise modern kavramıyla nitelendirebileceğimiz dönem Rönesans’tan sonra, 1500’lerden başlayan ve aydınlanma çağında zirveye ulaşan dönemi ifade eder.² Bu dönemi ifade ederken “modern” sözcüğü eskinin yerini alan bir dönemi nitelemektedir

Batı medeniyetinin kurucu unsurlarını oluşturan Antik Yunan, Roma ve Hristiyanlık sözcüğü medeniyetin zaman ve mekan eksenindeki ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik yapısının da parametrelerini oluşturmaktadır. Bu nedenle, yaşamakta ve hâkim paradigmanın kurucusu olmaya devam etmekte olan Batı medeniyetinin tarih içerisindeki herhangi bir varoluş biçiminin bu temel yapıtaşlarının etkisi göz ardı edilerek anlaşılması, anlamlandırılması ve çözümlenmesi olanaksız olmaktadır.

Sosyal- siyasal değişimler ve bilimsel ilerlemeyle bağlantı halinde olan, modernleşmenin en önemli kaynağı olarak -sosyal, siyasal, hukuki, dini, kültürel vs.- Aydınlanma, yeni bir toplum ve birey tipinin ortaya çıkışına yol açmıştır. Bunun sonucunda Aydınlanma ile modernlik arasında doğrudan teorik ve pratik birliktelikler oluşmuştur.(Theorium com proxi)³ Nitekim modernlik kavramını Aydınlanma fikrine taraf olanlar kendi kendilerini tanımlamak için kullanmışlardır.⁴

17-18. yüzyıllarda akılcı ve hümanist bir perspektifle yeniden inşa edilen Batı düşüncesi tarih içerisinde her zaman olduğu gibi bu atılımında da farklı köklerden beslenmiştir. Birincil kaynak ve prototip olarak antikiteyi alan “modern” Batı düşüncesi temel olarak kilise ve Hristiyan kavramsallaştırmaya düşünsel bir başkaldırı hareketi olarak ortaya çıkmış ve daha sonra 21. yüzyıla kadar varlığını farklı biçimlerde gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla 19 ve 20. yüzyılda ortaya çıkan düşünsel hareketlilikleri anlamlandırmanın anahtarı, antikite ve Hristiyan kavramsallaştırma ile 17-18. yüzyıllarda ortaya çıkan zihni faaliyetler arasındaki bağlantının iyi anlaşılmasıdır. Bu açıdan Aydınlanmanın temel paradigmasını oluşturan akıl, doğa, insan, hümanizm, tarih, ilerleme, birey, düzen, kontrol vs. gibi kavramların 18. yüzyılda ifade ettiği anlam hiçbir zaman Antik

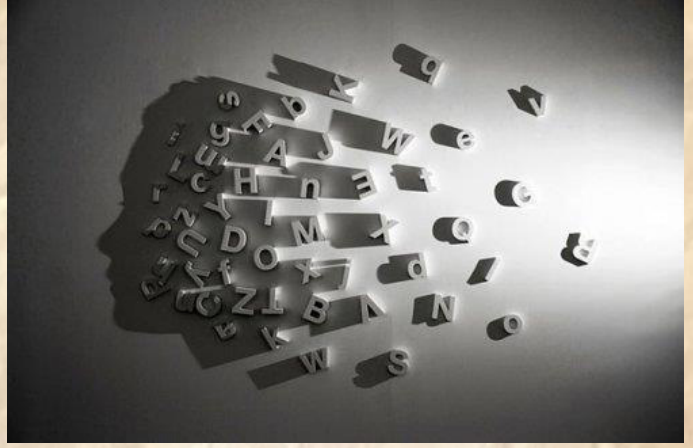
1-)Raymond Williams, Anahtar Sözcükler, trc: Savaş Kılıç, (İstanbul: İletişim Yay. , 3. Baskı, 2007) s. 252

2-)David West, Kıta Avrupası Felsefesine Giriş, çev: Ahmet Cevizci, (İstanbul: Paradigma Yay. , 1998) s.23

3-)Vico’ ya göre Newton’la birlikte çağın iki ustasından biri olan Leibniz’in Aydınlanmanın önemli bir özelliğini belirten sözü. “Teori daima uygulamada ifadesini bulmalı” manasına gelmektedir.

4-)Ahmet Demirhan, Modernlik, (İstanbul: İnsan Yay. , 2004) s.25

Yunan ve Hristiyanlıktaki anlamından soyutlanmış durumda değildir.

i) DOĞA DÜŞÜNCESİ

Helenik düşüncenin merkezi unsuru olan doğa(physis) kavramı aynı zamanda ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik bir zemin teşkil etmiştir. Bu durumda Helenik düşüncenin temel unsurlarının oluşumunda büyük bir rolü olan Yunan mitolojisinde tanrılar doğanın birer varoluş biçiminden ibarettir ki bu yüzden ne gökleri sarsan ve şimşek sahibi Zeus, ne yerleri sarsan Poseidon, ne de Athena birer “yaratıcı tanrı” özelliği taşır, aksine olarak doğanın bütün işleyiş biçiminin bir tamamlayıcı unsuru olarak karşımıza çıkarlar. Bu açıdan Thales’in “Doğa tanrılarla doludur” ifadesi tanrıların da physis’e olan içkinliğini çok iyi ifade eder. Dolayısıyla mitolojide ortaya çıkan tanrısal yapılar physis algısının mekânsal ekseninde bir farklılaşması⁵ sonucu ortaya çıkan ontolojik unsurlardır.

Dinsel algının/mitolojinin zamanla eleştirilmesiyle varlık kazanan Helenik düşünce boyunca physis bütün düşünsel inşaların temel unsurları arasındadır. Siyasal yapılanma ve toplum, “do-ğal düzen”e başvurularak temellendirilir(Aristo ve Platon)⁶, hukuk, estetik, etik gibi alanlarda da diğer alanlardaki kadar olmasa bile physis ön plandadır.

Bunlara rağmen Helenik düşüncede physisin önemini ve yerini en iyi gösteren şey Herakleitos’da kristalize olan physis-logos ilişkisidir. Bu bağlamda Herakleitos’ un bizlere sunduğu şey bütün evrende, physis’in merkezinde devinim halinde olan logos’tan başka bir şey olama-yan bir yasadır. Herakleitos’un bu kavramsallaştırması aynı zamanda natüralist ve realist yaklaşımların birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrılması mümkün olmayan unsurlar olduğunun ifadesidir.

Doğa merkezci bu algının dönüşüme uğraması ise Hristiyan devrimi ile birlikte olmuştur. Söz konusu dönüşümle yeniden inşa edilen evren artık teo-sentric bir dünya görüşü yoluyla açıklanacak ve merkezî bir rol oynayan kutsal doğa algısının yerini ex nihilo olarak yaratılmış bir evren alacaktır. Fakat bu noktada “modern” batı düşüncesini inşa eden Helenik düşüncedeki doğa kavramı merkezî önemini yitirse de tümünden bir yok oluş geçirmemiştir. Bunun tam aksi-ne 16. yüzyılda başlayan çok yönlü değişimle birlikte şekillenen doğa algısının önemli Hristi-yan temelleri vardır. Modern bilimi mümkün kılan deneysel metodun ve “doğa üzerine hakim olma düşüncesi”nin temelleri Hristiyanî kavramsallaştırmadaki tanrı-doğa, insan-doğa ve tanrı-insan ilişkilerinin açıklamalarında.

Kitab-ı Mukaddes’in yaratılış bölümünden şunları öğreniriz: “Yaratılışın altıncı günü Tanrı insanı yarattı ve ona doğa üzerinde hakimiyet yetkisini verdi. Doğa, yani insanın besleneceği yiyecekleri sağlayan flora ve fauna. O halde, Ortaçağ insanı kutsallık niteliğini yitiren doğa-nın, toprağın ve hayvanların efendisi olma iradesine sahiptir.”⁷ Bunun da ötesinde doğa, akıl sahibi ve bilge bir varlık tarafından yaratıldığı için, insanların bilme olanağına sahip olduğu yasalara boyun

5-)Mitolojide tanrıları karakterize eden temel unsur gökle birleştiğine inanılan Olympos dağının zirvesinde ya-şamaları ve oradan insanları izleyip işlerine karışmalarıdır.

6-)Burada sofistler diğer çoğu alanda olduğu gibi istisnadırlar.

7-)J. Le Goff, L’homme médiéval, Points Histoire-Seuil, s 10

nkI: Jacqueline Russ, trc. Özcan Doğan, (Ankara: Doğu Batı Yay., 3. Baskı, 2014) s.70

8-)Jacqueline Russ, A.g.e. , s. 64

9-)Nkl: George Makdisi, Ortaçağ’da Yüksek Öğretim, trc. Ali Hakan Çavuşoğlu-Tuncay Başoğlu, (İstanbul: Klasik Yay. ,2012) s.412

eğmek durumundadır.⁸ Bu açıdan 20. yüzyılın önemli fakat göz ardı edilen filozoflarından Alfred North Whitehead'in şu sözü oldukça anlamlıdır: “ Skolastisizm çağı, modern dünyanın bilimsel başarılarının temellerini atmıştır.”⁹

Hristiyanlıktaki doğa algısının bu etkisinin yanında Helenik düşüncedeki physis-logos ikilisinin etkisi çok boyutlu bir nitelik taşımaktadır: Aklın önündeki engelleri kaldırarak aklını kullanma gücünü elde etmeye çalışan ve bu yolda aklın özgürleşmesi için savaş veren çoğu 17 ve 18. yüzyıl düşünürü bu amaçlarını aklın ilkelerinin dışında olan metafizik, dinî... Düşünceleri eleştirerek ve her alanda, akılla bir bütün oluşturan doğa düşüncesini öne çıkararak sağlamışlardır: doğal hukuk, doğal din, doğal ahlak...

Fakat bu noktada 17 ve 18. yüzyıl arasında doğa düşüncesinin bir dönüşüm içinde olduğu belirtilmesi gerekmektedir. 18. yüzyıl düşünürleri arasında 17. yüzyıla ait, genel olarak Descartes, Galileo ve 17. yüzyıl bilimi tarafından inşa edilen, mekanikleştirilmiş ve her yerde bulunan bir güç, bir öz ve evrensel varoluş olma anlamını yitiren doğaya dair Kartezyen paradigma reddeden önemli bir grup bulunmaktadır. Bunun nedeni ise Antik çağlarda tanrıça olarak görülen doğanın matematiksel formüller toplamına indirgenmesi ve sonunda neredeyse hiçliğe varmasıdır: mekanik anlayışın, doğayı parçalara ayıran ve sonunda doğallıktan çıkaran bu anlayışın vardığı nihai sonuç bir taraftan insanın yüceltilmesi, diğer taraftan doğanın değer-sizleştirilmesidir. Dolayısıyla “Aydınlanma tasavvuru”¹⁰ nda doğa anlam taşımayan kaotik bir gerçeklik olarak algılanmış ve rasyonelleşmenin yardımıyla bu teorik gerçeklikten kendisine hakim olunabilecek deneysel bir yığın haline dönüştürülmüştür.¹¹

Bundan ötürü doğaya dair Kartezyen paradigma 1750'lerden itibaren yerini güçlü bir doğa temasına bırakır: Diderot ve Rousseau'da çok güçlü olarak ifade edilen “doğa ana” imgesi zamansal eksenindeki bu algı dönüşümünün kristalize olmuş ifadesidir.¹²

Bu şekilde, Rönesans ile beraber varlık, bilgi ve değer alanındaki yapıların akla dayandırılarak yeniden yapılandırılması ve doğa(l) kavramının ön plana çıkarılması noktasında zamansal bir paralellikle Antik Yunan klasiklerinin etkisiyle yeniden canlanan hümanizm ruhunun öne çıkması, söz konusu durumun önemli bir boyutuna işaret eder: Helenik düşüncede özgül olarak bir kutsiyete sahip olan physis, Rönesans ile birlikte yerini insan temelinde ontolojik ve epistemolojik bir gerçeklik kazanan doğa düşüncesi ve insan doğası düşüncesine bırakır. Bu ayrımın belirtilmesi konumuz açısından bir kırılma noktası teşkil eder: Özgül doğa düşün-

10-)Bu ifadeden kastedilen 18. yüzyıl değildir.

11-)Ahmet Dağ, Ölümçül Şiddet, (İstanbul: Külliyyat yay. , 2. Baskı, 2013)s. 43

12-)Yine bir 18. yüzyıl düşünürü olan Marquis de Sade doğayı bir üvey anne, yoldan çıkmış kötü bir anne olarak görür. Doğa ile ölüme aynı gözle bakar. Bk. JacquelineRuss, A.g.e.s.205

13-)JacquelineRuss, A.g.e, s 181

14-)Genel hatlarıyla bu şekilde ifade edilen doğal hukukun modern dönemdeki temelleri doğal olarak diğer alanlarda da olduğu üzere söz konusu dönemdeki bütün düşünürler için geçerli değildir. Grotius doğal hukuku doğru çalışan insan aklının ürünü olarak görürken ve Pufendorf insan merkezli bir hukuk oluşumuna gönderme ya-parken Spinoza ve Locke bu şemanın içinde yer almazlar. Burada doğal hukuk ekolü Kartezyenler(hukuk insan aklının ürünüdür) ile insan/ doğa ikilisini reddeden natüralizm savunucuları arasında bölünmüştür.

cesinin yerini büyük oranda insan doğası düşüncesine bırakmasını sağlayan temel etken başta edebî açıdan olmak üzere Helenik miras ile kurulan temastır.

Öncelikli olarak “modern doğal hukuk” kavramının kökenlerini incelediğimizde Aristoteles ve Platon’da “doğal hukuk” modeliyle karşılaşırız.¹³ Fakat burada asıl önemli olan “doğa” kavramının 16. yüzyılla beraber başlayarak geçirdiği semantik vetiredir. Söz konusu vetirede modern fiziğin doğayla ilgili olarak geometrik, sonsuz ve doğrusal bir evren modelinin Helenik düşüncedeki finalist ve nitel evrenin yerini alması önemli bir dönüm noktası oluşturur. Bu andan itibaren doğaya hâkim olan ve doğanın boyunduruğundan kurtulan modern insan hukukun ve değerlerin ana kaynağı olarak kendisini gösterir. Bunun sonucu olarak ise “insan doğası” denilen şey ortaya çıkar ve çoğunlukla hukukun temeli olarak doğanın yerini alır.¹⁴

Aklın varoluş biçimlerine bağlı olarak sınırları çizilen bir diğer yapı özellikle eleştirel hatta “heretik” bir akılcı anlayışın öne çıkmasıyla birlikte radikal eleştirilerle karşılaşan dindir. Liber-tenler, Spinoza, Malebranche gibi akli sınırsız düzeye taşıyarak Tanrı’nın(Hristiyanlığın tanrı-sının) karşısına çıkan ve Aydınlanma çağındaki düşüncelerin habercisi olan düşünürler dine karşı pejoratif bir algıya sahiptirler. Bunun temel nedenlerinden bazıları yeni bilimsel keşiflerle birlikte temelleri sarsılmaya başlayan hristiyanî kavramsallaştırmanın yeni insan prototipi¹⁵ olan “filozoflar” açısından kozmolojik, tarihsel, politik, toplumsal vs. fenomenleri açıklamak için oldukça yetersiz olarak görülmesi ve Hristiyanlık anlamında bir dinin ve Tanrı’nın akılcı bir tutumla çok yönlü bir çatışma içinde olmasıdır.

Bununla birlikte dine karşı olan eleştirel yaklaşıma rağmen din düşüncesi 17 ve 18. yüzyıllarda en temel konulardan biri olmayı sürdürür. Bunun nedeni söz konusu süreçte gerçekleşen şeyin din düşüncesinin bastırılarak yok edilmeye çalışılması değil tam aksine olarak din düşüncesiyle insan(doğası) kavramı arasındaki bir konsensüs sonucu insanın doğasında bulunan bir dinin temel model olarak benimsenmesidir. Bu açıdan 18. yüzyılda zincirlerinden kurtulan akıl dine ve batıl inançların karanlığına karşı savaşırken, doğal bir din yaratmak için doğayı bir dayanak olarak alır.

Spesifik inanç temsillerine indirgenemez olan evrensel bir gücü ifade eden “doğal din” sınırları olan, kutsal mekânlara ve tapınaklara hapsedilen, belli alanlara izole edilen Tanrı’nın yerini bütün zihinlerde varolan “kutsal bir güç” kavramının almasını ifade eder.¹⁶ Dolayısıyla yalnızca akla başvurarak tanrıya ulaşmayı hedefleyen bir çaba olarak doğal din, 18. yüzyılda deizmin artışındaki temel etkidir.

Özet olarak postmodern reaksiyonel tavır “modern” olarak nitelendirebileceğimiz Röne-sans ile başlayıp 18. yüzyılda zirveye ulaşan düşünsel vetirenin bir inşası olarak görülmesi gereken bir “doğa” algısının içinden doğmuştur. Bu süreçte yeniden önem ve anlam kazanan “doğa” kavramı ise temel olarak Helenik düşünceden mülhem olarak gelişmekle birlikte bazı önemli noktalarda Hristiyanî varlık tasavvurundaki doğa algısının büyük etkisi olmuştur.

15-)Bk. Paul Hazard, Batı Düşüncesindeki Büyük Değişme, çev: Erol Güngör, (İstanbul: Ötügen Yay. , 3. Baskı, 1997) s. 280, 281 ve 340-355

16-)JacquelineRuss, A.g.e. , s. 224

Yine yorucu bir dersane çıkışındaydı. İyice yaklaşan YGS'den dolayı kampa girmişlerdi. İsmi kamp olunca, işimiz gücümüz yokmuş gibi tek bir tane insanın olmadığı kuytu bir ormana gidip, çadır kurup ateş yakacak, yıllardır Amerikan filmlerinde görüp özendiği ancak ne olduğunu bir türlü anlayamadığı bir rivayete göre marshmelov denilen (Dostoyevski romanlarından bir karakter ismi gibi!) mübarek şeker etraftan topladıkları çubuklara geçirip kızartacaklar, hatta belki gaza gelip birkaç modası geçmiş fakat bir süre her yerde çalındığı için iyice zihinlerinde yer etmiş pop parçaları seslendireceklerdi, kim bilir belki birkaç kıza da etkileyebilirdi. Yok canım derslerine etki ederdi. Ha bir de dinimizce uygun değildi tabi. Sonra belki işlerinden bir sivri zeka birkaç kişiyle birlikte gezintiye çıkacak, sonra kaybolacaklar, telefonları çekmeyecek, kurt ulumaları, baykuş ötüşleri ve ayı tehlikesi altında Amerikan tarzı korku filmi tadında dakikalar yaşayacaklardı. Düşüncelerden sıyrıldı. Bunların hiçbirini olmuyordu görüldüğü gibi. Kalabalık çarşının en orta yerinde, çirkin siyah camları ve içindeki devletten kadro bekleyen hayattan bezmiş hocaları ile koskoca dersane binası boylu boyunca uzanıyordu. Okula da gitmiyordu Milli Eğitim'in verdiği izin sayesinde. Yalnızca ev ile dersane arasında mekik dokumasına izin vardı. Okulu özlüyordu. Arkadaşlarını özlüyordu. Tek arkadaşının YGS kimya kitabı olmasından mutlu değildi. Ders çalışmasına engel olur endişesiyle evdeki televizyon ve internet de iptal edilmişti. Andıroyit telefonuna el konulmuştu, elindeki eski model telefonda da -babasına göre zamanında çok iyi telefonda- ancak anne babasına çağrı atacak kadar kredi bulunuyordu. Durum vahimdi. Canı sıkılsa da azimliydi, denemedi denemeye koşuyordu, netleri iyiydi ama daha da yukarılara çıkarılmalıydı. Dershanedeki hocaları çok şey bekliyordu. Hem de sadece onun iyiliği için. Dersanenin reklamının yapılması hiç önemli

değildi onlara göre(!). Anne babası üstüne titriyorlardı. Hayatı bu sınava bağlıydı sonuçta canım. Şakaya gelmezdi. Bir yıl da hayattan kopsundu. Dershaneden eve gidip gelirken etrafta gördüğü tabelalardan ve insanların konuşmalarından öğrendiği kadarıyla Suriye'de bir şeyler oluyordu. İnsanlar ölüyor muydu ne? Suriye ile ilgili bilgilerini yokladı. Türkiye ile en uzun kara sınırına sahip ülkedir. Akdeniz'e kıyısı vardır. Başkenti Şam'dır. Başlıca geçim kaynağı tarımdır. Sanayisi gelişmemiştir. Az gelişmiş bir ülke olduğundan, nüfus piramitleri üçgen şekline yakındır. Vay be coğrafya bilgisine bak, YGS'de kesin tam yapar. Bir de Mısır var. Oranın nesi meşhurdu? Mısır ha- ha. Piramitleri falan vardı. Nil nehri kıyısındadır. Nil nehri, denge profiline ulaşmamış bir nehir olduğundan, yağışın bol olduğu aylarda taşkınlara sebep olmaktadır. Debisi yüksektir. Neler oluyordu ki bu coğrafi bilgilerini ezbere bildiği ancak sosyal bilgilerinden bihaber olduğu bu devletlerde. Neyse bu önemli değildi. YGS vardı, şimdi devrimciliğin falan sırası değildi. Hem bu devirde kılıçla cihad mı olurdu canım? Nefis cihadı en büyük cihad değil miydi? Ayrıca onlar cihadı kalemleriyle yapacaklardı. İyi üniversiteye gitmek istemesi hep ondandı. Şu kadarcık kendisi için bir şey istediye ne olsundu. Oraya gidip savaşmak işin kolayına kaçmaktı basbayağı. Zor olan, burada oturup YGS'ye çalışmaktı tabii ki. Bir de yine tabelalardan öğrendiğine göre yaklaşmakta olan üç aylar vardı. Ayet-hadis falan vardı etrafta. En son ne zaman Kur'an okumuştun acaba? Neyse canım önemli değildi, YGS'ye çalışıyordu sonuçta. Bir de dershaneden çıkarken işittiği ikinci ezanı vardı. O sırada derse yetişmekle uğraştığı için öğle namazını kılamıyordu. Olsun canım, İslami dershanede okuyordu sonuçta, oradaki hocaları kaza etmesini söylüyorlardı; sonuçta hayatının sınavı söz konusuydu. İlk başlarda bu işten epey rahatsız oluyordu, ancak başkalarının hayatları için ken-

disini feda ederek başlarını açmak zorunda kalan ve kimliği belli olmasın diye gizli gizli namaz kılmak zorunda kalan cefakar hocaların hikayelerini dinledikçe gönlü rahatlamıştı. Bir de bazı mağaza vitrinlerinde “Bütün sene halt ettiyseniz de üzülmeyin! Anneler günü diye bir şey icat ettik, o gün bir şeyler alıyorsun annene, pahalı olsa daha iyi olur, bakın nasıl sevinecek, tüm yaptıklarınızı unutacak, valla bak!” kabilinden yazılar görüyordu, annesine en son ne zaman bir iyilikte bulunmuştu, ya da ne zaman güzel sözler söylemişti? Veya en son ne zaman tebessüm etmişti? Genelde konuşmaları emir-komuta zincirinden oluşuyordu. “Acıktım anne, yemek yap.” ya da “Anne bir çay yap da içeyim, çok yoruldu.” gibi. Bazen “Bir ihtiyacın var mı?” diye sormak için odasına giriyordu annesi, o zaman da “ Anne sana kaç defa söyledim beni ders çalışırken rahatsız etme diye!” bağırarak tepki veriyordu ve mahcup bir tavırla odadan çıkan annesinin arkasından “Kendi evimizde de rahat yok arkadaş!” diye söyleniyordu. Neyse canım zaten YGS’deki başarısıyla gösterecekti anne- babasını ne kadar sevdiğini. Düşünceler arasında yirmi yıldır aynı muhitte, bir kaç kez kabuk değiştiren ancak son yalıtım işleminden sonra açık yeşile boyanan, memur babasının on sekiz yıl kiracı olarak oturduktan sonra emeklilik ikramiyesi ve yıllardır biriktirdiği parasıyla satın aldığı, dört katlı binanın ikinci katına vardı. Kerahet vaktinin girecek olmasına aldırmadan hemen yemeğe oturdu. Toplantıya yetişmeye çalışan iş adamı edasıyla yemeğini yedikten sonra düne kadar kendisini tanımayan rehberlik hocasının yaptığı plana uymak için hemen odasına geçti. Hocanın planladığı gibi önce kimya dersine çalıştı, kimya hocasına göre çok konu eksiği vardı çünkü, sonra günlük matematik sorularını çözdü, saat iyice geç olmuştu; eline “birkaç tane paragraf sorusu çözeyim, sonra yatarım” düşüncesiyle aldığı YGS Türkçe kitabını biraz karıştırdı, iyice uykusu gelmişti ancak kendi kendisine şiar edindiği kuralı hatırlatıyordu hep zihnine: “YGS hayrun

minen nevm” yani, “YGS uykudan hayırlıdır.” Geç saatlere kadar test çözüyordu, çok geç yattığı için genelde sabah namazını kaçıyordu; ancak olsundu, sonuçta hayatının sınavına girecekti. İlk soruyu büyük bir güçlkle çözdükten sonra nihayet ikinci soruya geçmişti fakat sanki bu paragraf bitmek bilmiyor gibiydi. Ansızın kendisini büyük bir kalabalığın yanında buldu. Kendi kendine önce “Yoksa YGS bugüne mi alındı?” diye sordu, tam “Hayır olamaz! Henüz hazır değilim.” tarzı şeyler söyleyip bağıracaktı ki birden kendi okulundaki bir hocasını gördü; bu adamı da pek sevmezdi ya, neyse. Hep hayattaki en önemli şeyin YGS olmadığını, öbür sınavın daha önemli olduğunu söylüyordu bu adam. Allah allah. Her şeyin yeri ayrıydı canım. Tabii ki YGS hayattaki en önemli sınavdı. Öteki sınava da hazırlanırdı elbet bir gün. Bunları düşünerek hocasının yanına gitti. Selam verdi. Meraktan çatlayacak gibiydi:

-Hocam neden buradayız? Tüm bu insanlar ne için geldi?

- Oo, sen de mi buradaydın. Evladım bugün en büyük sınav var: SGS.

- SGS mi? O nasıl bir sınav hocam? Ben sadece tek sınava çalıştım, o da YGS.

- SGS, yani Sırttan Geçme Sınavı.

- Sırttan Geçme Sınavı mı? Ama ben ona çalışmadım ki!

- Ee, ben o kadar söyledim: “Evladım öteki sınav daha önemli” diye.

- “Öteki sınav” bu muydu yani? Hocam söyleseydiniz onun da test olduğunu, çalışırdık elbet.

- Yok, bu o kadar kolay değil. Önce bir sözlüye gireceksin. Oradan geçmek epey zordur, ama yine de atlatabilersen sırat köprüsünden de rahat şekilde geçersin.

-Sırat köprüsü mü?

- Sırat köprüsü tabii. Oradan geçebilersen cennete gidersin, ama geçemezsen hâlini düşünemiyorum.

- Eyvah! Yandık desenize. Hocam siz bu konularda bilgili birine benziyorsunuz; sorular için azıcık ipucu verseniz? Ya da belki cevapları kulağınıza fısıldamışlardır ha?

- Kusura bakma evlat. Burada kimse kim-

seye kopya veremeyecek. Soruları söylememe gerek yok, zaten cevaplar sende, ancak ne kadar doğru, ne kadar yanlış orasını bilemem.

Hoca böyle dedikten sonra ortadan kayboldu. İri yarı iki adam geldi. Gencin ismini okudular. Bir an aradan kaçmayı düşündü, ancak daha ilk adımında "Hey, sen! Buraya gel!" diye bir uyarı alınca ister istemez kendisini tek kişilik sınav salonuna götüreceği olan iki adamın koluna girdi. Sınav salonu genişçe bir yerdi. Oturacak bir sıra yoktu, pencere yoktu, su yoktu, annesinin okunmuş çikolatası ve zeka açsın diye verdiği kuru üzümü yoktu. Şöyle bir yutkundü. Gerilmişti. Derin nefes aldı, heyecanını yatıştırmaya çalıştı, sözlü için hocayı beklemeye başladı. İki nur yüzlü adam, genç doğru yaklaştı. Uzaktan onları görünce tedirginliği biraz geçer gibi olmuştu, fakat yaklaşınca işinin hiç de kolay olmayacağını anladı. Gencin ismini yüksek sesle okudular. Utana sıkıla bir soru sormaya çalıştı:

- Şey, siz melek misiniz?

Ancak lafı ağzına tıkadılar:

- Burada soruları biz sorarız!

Dizilerdeki sorgu sahnelerine hiç de benzemiyordu. Meleklerden biri sanki zihnini okumuştü:

- Herhalde diziye benzemeyecek aslanım! Ne sandın sen?

Genç, artık korkudan titremeye başlamıştı. Sorguya başlanmadan önce

meleklerden biri; gencin görebileceği bir yere bir sunum yansıttı. Bu sunum, gencin kaçırdığı namazları, kırdığı gönülleri, tutmadığı oruçları ve işlediği diğer günahları gösteriyordu. Genç şaşkın, "Ne kadar da çok, Allah'ım ben ne yapacağım şimdi?" diye düşünmeye koyuldu. Melekler de durumu iyice güçleştiriyordu sanki:

- Onu, yapmadan önce düşünecektin! dedi ve sorguya başladı. Neden bunu yapmadın sorusuna verdiği en popüler cevap "YGS'ye çalıştım" dı. Sorgu sabaha kadar sürmüştü. SGS'nin şimdiye kadar girdiği ve ileride gireceği bütün sınavlardan daha zor olduğunu anlamıştı. Sorgu bitmiş, sıra işin en zor kısmına, sıradan geçmeye gelmişti ki, annesinin "Oğlum, uyan artık, sabah namazı geçecek." ikazıyla sert bir biçimde uyandı:

- Anne, sınava gecikmemeliyim!

- Ne sınavı oğlum? Sınav bir ay sonra değil mi?

- YGS'ye değil anne, SGS'ye! En önemli sınav!

Olanlara bir anlam veremeyen annesi, büyük bir iştahla abdest alan oğluna sevgiyle baktı, dudaklarından daima ettiği dua dökülüyordu: "Allahım, oğluma bu dünyadaki sınava hazırlandığı gibi öbür dünyadaki sınava da hazırlanmayı nasip et."

MÜŞAHİD

Kırmızı
Yeni doğmuş çocuğun göz yaşları
Karaya vurmuş balığın yaşama sevinci gibi
Cennetin bir kopyası
Cehennemden verdiği mutluluk gibi

Kırmızı
Erimiş çikolatalar yemek
Yağmurlarda yürümek gibi
Sanki günlerce uyumak
Hiç uyanmayacakmış gibi

ve Kırmızı
Bıraksam kendimi uçurumlardan
Ölmesem
Köşe bucak kaçsam akşamlardan
Güneşi görmeden

HAYALÎ

ŞEYH AHMED YASİN

Ahmed Yasin 1937 yılında Filistin'in Askalan şehrinde doğdu. Daha üç yaşında iken Resulullah(sav) gibi yetim düştü. 11 yaşında, 1948 yılında, bilindiği üzere Yahudilerin işgali yüzünden Gazze'ye göç eden 250 bin Filistinliden biriydi. Aynı yıl Yahudilerin İsrail devletini resmen(?) ilan ettiği yıldır. Gazze'de 1952 yılı yaz mevsiminde yani 15 yaşında yüzme faaliyeti sırasında kafasının üstüne düştü ve boyun kemiği kırıldı. Bu yüzden bütün vücudu felç oldu. Ama o yetim Ahmed Yasin felç olmasına rağmen yılmadı, yıkılmadı, liseyi bitirdikten sonra hem ilim adamlarından özel dersler alarak hem de bireysel çalışmasıyla kendini çok iyi yetiştirdi. Özel öğrenimini tamamladıktan sonra öğretmen olarak görev aldı.

1967 yılında İsrail'in Filistin'in tamamına yakınına işgal etmesi üzerine Filistinlilerin mücadelelerinde onlara liderlik edecek birileri gerekiyordu. İnsanların işgal hususunda şuurlanmasında Şeyh Ahmed Yasin'in rolü büyük olmuştu. Bu çalışmaları sonucu Filistin'in her tarafında adı duyulmaya başladı. Tabii bundan rahatsız olan birileri vardı. Hep de öyle olurdu zaten. Siz iyi bir şey yapmak, insanlara faydalı olmak isterseniz elbet kötü emellere sahip insanlar bundan rahatsızlık duyarlardı. 1984 yılında Şeyh Ahmed Yasin ve beraberindeki pek çok kimse tutuklandı. Gerekçe: İsrail devletini yıkarak yerine İslami bir devlet kurmak için çalışmak. 13 yıl hapse mahkûm edilmişti ama İsrail'in eli sıkışınca esir değişiminde serbest kaldı. 1985'teki bu uygulamadan sonra Şeyh Filistinlilerin İsrail'e karşı olan savaşında onların başına geçti. Ama bir şeyi unutmamak gerekir ki bunların hepsi olurken Şeyh Ahmed Yasin felçliydi.

Şeyh Ahmed Yasin ve arkadaşları 1987 de HAMAS'ı kurdu. 1989 yılında intifadanın(tr. Ayaklanma) öncüsü konumunda olan HAMAS'ın manevi liderini, intifadayı durdurma amaçlı tutuklayan Siyonistler karşısında intifada daha da şiddetlendi. Uzun oyalamalardan, mahkeme

süreçlerinden sonra 1991 yılında İsrail askeri mahkemesi Şeyh'i ömür boyu hapis cezasına çarptırdı.

İsrail yönetimi Şeyh Ahmed Yasin'le zaman zaman pazarlıklar yapmak karşılığında onu serbest bırakmasını şart koşmada hep red cevabını aldılar. Onun şu sözleri durumu yeterince açıklayacaktır: "Benim için hapiste 100 yıl kalmak, karşılığında birtakım tavizler vererek çıkmaktan daha iyidir." Tutumu hiç değişmedi: "Bu mahkeme kanuni olarak beni yargılama hak ve yetkisine sahip değildir. Çünkü bu mahkeme işgalciler tarafından kurulmuştur. Dolayısıyla tamamen gayri meşru ve kanun dışıdır". 1997 yılında zindandan kurtuldu. 60 yaşından sonra dahi mücadelesine devam etti. Onun için bu zor değildi ki. O zaten bu mücadeleye hayatlarını adanmıştı. Onun istediği dünyada rahat içinde yaşamak değildi ki. O, bu kutlu davanın önderi sadece ve sadece Allah rızası için çalışıyordu. Dünyalık hiçbir şey istemişti.

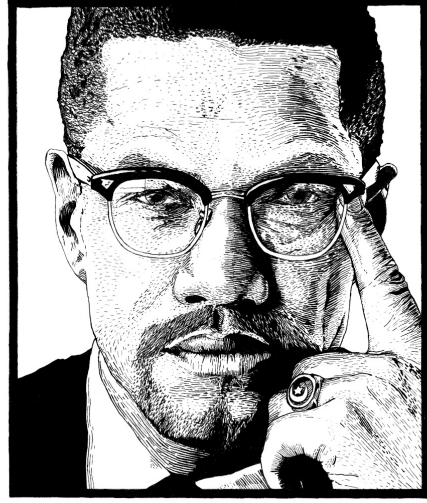
Felçli hali ile bile mücadelesine devam etti Şeyh Ahmed Yasin. Lakin 22 Mart 2004 yılında yanında dava arkadaşlarıyla beraber Gazze'ye düzenlenen hava saldırısında şehit oldu.

Allah onların şefaatine bizleri nail eylesin.

MALCOLM X

Malcolm Little 19 Mayıs 1925'te Omaha'da doğdu. Babası bir Baptist Hristiyan vaiz idi. Babası Amerikalı siyahların Amerika'da hiçbir zaman özgürlük kazanamayacağını, bu sebeple Afrika'ya dönmeleri gerektiğini savunuyordu. 1929 yılında babasının vaazları yüzünden yapılan saldırılardan bir başkası yapıldı ve evleri yakıldı. Ve bir gece bir grup beyaz babasını ölünceye kadar dövmüş, kafasını parçalamış ve arabalar ezsin diye yola atmışlardı. Daha sonra sekiz çocuklu ailenin maddi durumu giderek kötüleşti ve Malcolm evlatlık olarak bir aileye verildi. 1938 yılında 13 yaşında okuldaki ırkçı sıkıntılar yüzünden kendisi de okuldan kovuldu, bir ıslah evine verildi. Yeni okulunda İngilizce öğretmenini çok seviyordu. Malcolm sınıftaki tek siyah öğrenciydi üstelik sınıfın başkanı da olmuştu. Bir gün baş başa kaldığında çok sevdiği İngilizce öğretmeni sormuştu: "Artık büyüyorsun, ne olmak istersin?" Malcolm'un cevabı İngilizce öğretmeni için şaşırtıcı olmuştu: "Avukat olmak istiyorum." Malcolm'un deyimiyle öğretmenin cevabı ona hiç bu kadar acı vermemişti, önceki aşağılanmalarına nazaran: "Biraz gerçekçi olmalısın, sen bir zencisin. Bunun için doğru düşünmen lazım. Niçin bir marangoz olmayı düşünmüyorsun?"

1946 yılında 21 yaşındayken hırsızlık ve haneye tecavüz suçlarından 8 ila 10 yıl hüküm yedi. 1948'de yeni hapishanesinde abisi Reginald'den bir mektup aldı. Mektupta: "Malcolm sigara içmeyi ve domuz eti yemeyi bırak. Hapishanedeki nasıl çıkılacağını sana göstereceğim" der. O günden sonra Malcolm kendine daha bir özen gösterir, abisini git-gelleri sonucu 'İslam Ümmeti' hareketine katılır. Bu arada Norfolk hapishanesine gelir ve oradaki zengin

kütüphanede saatlerce kitap okur ve günde sadece beş saat uyurdu. Ayrıca Malcolm burada hapishane münazaralarına katılıyordu ve bunlar onu çok geliştiriyordu. Öğrendiği şeyler onun beyazlara karşı olan nefretini artırıyordu. Aynı zamanda hareketin lideri Elijah Muhammed'le mektuplaşıyor ve günden güne ona olan sevgisi artırıyordu. Elijah Muhammed'in hareketi İslam'ı bir kılıf olarak kullanıyordu tabiri caizse. Siyah ırkçılığı yapıyordu beyaz ırkçılığa karşı. Aslında insanın aslının siyahiler olduğu, beyaz tenli insanların "şeytan" olduğu, siyahilerin beyaz insanlardan üstün olduğu ve çok yakında beyaz ırkın yok olacağı.

1950 yılında ismini Malcolm X şeklinde kullanmaya başladı. Otobiyografisinde, "X harfi"nin tanınmasının mümkün olmadığı Afrikalı atalarının soyadını temsil etmekte olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca otobiyografisinde, "Artık benim için 'X', mavi gözlü şeytan olan beyaz köle efendileri tarafından atalarımın zorla verilen 'Little' soyadının yerini almıştır." yazmaktadır. 1952 yılında hapisten çıktıktan sonra

HASAN EL BENNA

Elijah Muhammed'in önderliğindeki İslam Ümmeti hareketinde aktif görevlerde bulundu ve hareket içinde Elijah Muhammed'den sonra en etkili kişi olarak görülmeye başlandı. Pek çok camii açtı, vaizlik yaptı, binlerce siyahinin harekete katılmasının sağladı. Bir araştırmaya göre üye sayısı 500'den 25.000'e; başka bir araştırmaya göre ise 1.200'den 50.000 ila 75.000 civarına ulaştı.

Malcolm X, gerçek İslam'ın Elijah'tan çok uzak olduğunu öğrendi. Çünkü Elijah'ın davranışlarının harekete uymadığını da öğrenmişti. Ancak İslam'ı bütün incelikleriyle kavrayabilmek ırk, renk ve dil ayrımı yapmadığını görebilmek için Hacc'a gitmesi gerekiyordu. O Amerika'da bildiği İslam'la, Hac'da Mekke'de gördüğü İslam arasında dağlar kadar fark olduğunu anlayınca, X olan soyadını El Şahbaz'a çevirdi ve hareketten ayrıldı. Çünkü Hacc'da aslında gerçek İslam'da siyah beyaz ayrımının olmadığını beyaz ile siyahın birbirinin kardeşi olduğunu anladı. Kendi deyişiyle gözleri mavinin en mavisini, saçları sarının en sarısını insanlarla aynı tabaktan yemek yemiş, aynı saflarda omuz omuza namaz kılmıştı".

Malcolm X başlangıçta, ilk siyah Müslüman hareketinin öncüsü Elijah Muhammed'in bağlısı olarak ırkçı düşünceler taşıyorken, Hacc dolayısıyla İslam dünyasına yaptığı bu gezi onu bu düşüncelerden döndürdü. Artık kendisini İslam'ın sömürgecilik ve ırkçılık karşıtı evrensel mesajını tüm dünyaya iletmeye adanmıştı. Bu amaçla Amerika'da Müslüman Camii hareketini kurdu. Amacını kitleler çapında gerçekleştirmeye çalıştığı toplantılarından birinde suikasta uğrayıp, 21 Şubat 1965'de şehit edildi.

14 Ekim 1906'da Mısır'ın Mahmudiye kentinde doğan Hasan el-Benna dini ve ilmi yönden köklü bir aileye mensup. Babası hadis âlimi idi. Sekiz yaşında medreseye başlayan Hasan el-Benna daha küçük yaşlarda Ahlak ve Edep Cemiyeti, Haramların İşlemesini Önleme Cemiyeti gibi teşkilatların kurulmasında etkili oldu. Daha küçük yaşlarda toplumda İslam ahlakının yayılması için çalışan Hasan el-Benna'yı ileride daha büyük işler bekliyordu. Döneminin tanınmış âlimleriyle görüştü, arkadaşlarıyla beraber cami ve kahvehaneleri dolaşarak halkın hem İslami bir toplum yapısı için hem de İngilizlerin maddi manevi sömürsü karşısında bilinçlendirilmesinde önemli rol oynamıştır. Çünkü halkın çoğu bir İngiliz şirketi olan Süveys'te işçiydiler. Hasan el-Benna İngilizlerin Mısır halkını ezdiğini ve onu zelil ettiğini görüyordu. Mısır halkı sanki onların kölesiydi. Her türlü fesat almış yürümüş ve haramlar mübahlaştırılmıştı. Özellikle 1924'de hilafet yıkıldıktan sonra bu durum daha da artmıştı. Diğer taraftan Benna batıların İslam'ı ortadan kaldırmak için yaptığı çalışmalarını da görüyordu. Bu soruna daha köklü bir çözüm yolu aramak, çalışmalarda daha sistemli olmak ve halkı örgütlemek amacıyla 1928 yılında İsmailiyye'de altı arkadaşıyla beraber İhvan-ı Müslimin (Müslüman Kardeşler) teşkilatının temelini attılar. Cemiyetin ilk faaliyetleri, Kuran-ı Kerim öğretme, gençleri, İslami yaşantıya teşvik, ahlaki değerlerin yaygınlaştırılmasıydı.

İhvan-ı Müslimîn'in üye sayısı hızla arttı. Kahire'deki Cem'iyetü't Tehzîbî'l-İslâmî adlı gençlik teşkilatının da İhvan-ı Müslimîn'e katılmasıyla genişleme fırsatı bulmuştur.

Ancak II. Dünya Savaşı vuku buldu. Bu zorlu dönemde İngilizlerin Mısır baskısı yüzünden Hasan el-Bennâ ve arkadaşları da birçok defa tutuklanmıştır. 8 Ekim 1945'de yapılan genel kurul sonunda yeniden ve ömür boyu teşkilat başkanlığına seçilen Hasan el-Bennâ'nın Mısır'daki sömürgeye son vermek için İngiltere'ye savaş ilan etmesi, teşkilat üzerindeki hükümet baskılarını arttırmıştır. Ancak baskılara direnç gösteren teşkilat, Filistin meselesine de el atmış ve düzenlediği büyük bir protesto gösterisi ile İngiliz desteğindeki Yahudi göçü ve devleti aleyhine belli bir kamuoyu oluşturmuştur. Hasan el-Benna liderliğindeki teşkilat hiç boş durmamıştır. Aynı zamanda 6 Mayıs 1948'de teşkilatın Mısır ve Arap ülkelerine Yahudilerle savaş konusunda yaptığı cihad çağrısı ve Filistin'e gönderdiği çok sayıdaki taraftar, teşkilatın mevcut hükümet tarafından yasadışı ilan edilmesine, hatta 12 Ocak 1949'da da kapatılmasına yol açmıştır. Teşkilatın kapatılması üzerine ülkeyi terk eden çok

sayıda üye, fikirlerini komşu Arap ülkelere de taşımışlar ve Suriye ve Yemen'de buna benzer partiler kurulurken; Filistin ve Ürdün'den de teşkilata aktif bir destek gelmiştir. Çünkü onlar için mekân ya da zaman önemli değil. Onların amacı İslam'ın öğretilerini yaymak ve halkı bilinçlendirmek olduğu için ülke dışına da çıkıp davalarını devam ettirmişlerdir. Hasan el-Benna'nın bu durum için çok güzel bir sözü var: "Biz, vatanımızın hudutlarını inanç ve iman ile çizeriz."

Teşkilatın kapatılması üzerine, kurucusu olduğu Şübbânü'l-Müslimîn'de faaliyet göstermeye başlayan Hasan el-Benna ve Kahire'nin en büyük meydanında Müslüman Gençler Teşkilatının önünde 12 Şubat 1949 tarihinde Hasan el-Benna kurşunlandı. Tedavi için hastaneye kaldırıldı. Bu arada Benna'ya müdahale edilmemesi ve kan kaybından ölmesi sağlandı. Böylece ömrünün sonuna kadar tebliğ için çalışan Hasan el-Benna ruhunu tertemiz olarak Allah Teâlâ'ya teslim ediyordu. Cenazesini bir yaşlı babayla birlikte dört kadın kabre götürmüştü. Bölgede elektrikler kesilmiş ve bu dört kadın dehşet verici bir ortamda tankların arasında Benna'yı götürüp defnetmişlerdi. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi Müslümanlar Benna'nın cesedini çıkarıp da gösteri yapmasınlar diye mezarının başında nöbet tutturuyordu. Lakin öldürmekle durduramadılar onu. Onun kurmuş olduğu cemiyet halen İslam ümmeti için çalışmakta ve emperyal güçlerin önünde büyük bir engel olarak mücadelesine devam etmektedir.

ZİVEKÂR SELİM

Çehreler parlak, gönüller sis
Yüzüme bakan, daima gülümseyen
Para ve mal kaygısı
Asla tükenmeyen
Zengin ceplerin
Jilet ceketlerin
Tamah nedir bilmeyen
Bitmeyen heveslerin
Nefsine uyup, yoluna gidenlerin
Her gittiğinden mutsuz dönenlerin
Bilirim, kalpleri pis.

Bu umutsuzlar,
Kusurda kusursuzlar,
Zulme kayıtsızlar,
Kurtaracak olan, bizleriz.
BİZ.

FUAD